

R E G É L Ő.

PESTEN Csötörtökön Július 25^{kén} 1833.

Megjelen társával együtt hetenkint kétszer Vasárnap és Csötörtökön. Fél évi díjja helyben 3 ft 12 xr boritéktalanul; postán 4 ft pengőben. Budapestiek évnegyedenként-is válthatnak példányt boritéktalanul 1 ft 36 xr-jával.

I. TÖRTÉNET ÉS ELBESZÉLLÉS.

Utolsó napom Párisban.

„Hadd lássam utóljára még a' királyi museumot, hadd engedjek természeti hajlandóságomnak néhány vágy-és gyönyör-pillantatot! A' hajdani görög és római világ jeles embereinek közepette *) remek márványaival hadd szállhasson lelkem még egyszer. Menjünk barátom!”

Barátom engede kérésemnek, és gyaloglásunk közben, míg a' museumba juthattunk, beszélgetesünk tárgya leginkább a' multak emlegetése leve. Ekkor szemközt jön velünk egy csinos fehérszemély, 's közelítése közben pirulás lépé-el arcját. Barátom köszön neki, mit ő szívesen fogadott.

„Te ismered ezen személyt?” — „Ismerem” — „Miért pirult-el felénk közelítvén?” — „Ő egy szerencsétlen volt; már négy esztendeje lészen, mióta szomszédjában lakom azon uri laknak, mellynek ezek voltak lakosai; történetök és viszontagságuk tudva van előttem.” — „Milly történet, milly viszontagság lehet az, hogy pirulás követheti emléket, mond barátom!” — „Hogy azt neked elbeszéljem, több személyt kell a' beszédbe elegyitnem. A' dolog így történt minden körülményeivel!”

Aubert Estelle egyetlen gyermeke levén egy betűszedőnek, kit a' szorgos és fáradhatlan munka annyira vitt, hogy élete végnapjait karszékben töltse, nem használhatván többé kezét, se lábát. Az érzékeny embernek kegyetlen volt helyezése, ki felesége 's leányának terhére vált. Ezeknek egyéb kenyérszerző módjok nem vala gyors és finom ruhák mosásánál, mellyhez néhány hónap óta Estelle a'

*) A' párisi kir. museumnak alsóbb osztályában régi remek görög és római képfaragások tartatnak.

selyem és lencsipkék igazítását-is toldá, hogy napi jövedelmét szaporithassa.

Ezen szegény háznép két padszobában lakott, vagy inkább a' 6-dik emeletnek egy részében Chabannais utszában, átellenében egy urilaknak, mellynek első emeletében egy nagy jószágokkal spekuláló, ki későbbben igen hiteles pénzváltó leve — másodikban Vicomte de Saluces kir. főlovász mester — harmadikban pedig egy becsbiztos (commissaire-priseur) lakott.

Az urilaknak e' külön lakóji közül mindeniknek volt egy leánya. Saint-Omer pénzváltó leánya Léonia nyalka, barna, nyílt termetű és legkellemesb kedvű; hanem kalandozó, gondatlan, bizakodó és tanító asszonyának igen terhes kormányzatú nevendéke, a' ki legnagyobb fáradtsággal tudott két képzetet egymás után fejébe önteni. Szóval egy bájló kis bohó, kivel szülőji korán tudatták, hogy gazdagsága után szép férjhezmenetelt remélhet. És valósággal, bátor csak 17 esztendő volt, a' kir. udvarnak némelly gavalléraitól hódulást nyere, kik gyanítván a' gazdag jegyet, reménylék, hogy hitelezőjeiket ebből kifizethetik, és fényes udvart tarthatnak.

Vicomte de Saluces leánya hasonlítva a' pénzváltóéval meglepő ellentiséget (contrast) mutatának. Clorinde szép szőke, kevéssé rest, 18 esztendő, hideg és vonakodó vala. Tekintete hatalmas, egyszersmind pityeredett ajkai kevélységet mutatának. Nevelőnéje, exkanonok,*) gyakran emlékezteté őt azon fő képzetre, hogy ő a' nagy nemesek közé tartozik, és méregeté azon távulságot, melly közöttte és azon új gazdag pénzváltónak (banquier) leánya között vagyon, ki szintugy hitte, hogy versenyt mehet a' fő gazdagokkal.

Mi a' fiatal Emmát, Dumont becsbiztos ur leányát illeti, benne fel nem találtatott se Clorinde-nak néma pajkosága, se Léonia bohó oszoltsága. Emmát anyja nevelte, ki jeles egy asszony vala. Foglalatosága: házában rendet, és jólétet feltartani, boldogítani azokat, kik körülötte voltak. Emma gyenge korától fogva házi gondhoz szokott,

*) Vagyon olly apácza-szerzet, mellyben szintugy vannak kano-nokok (chanoinesse), mint a' papok között.

jó indulatú, nem kétkedő, bájló volt a' nélkül, hogy gyanítaná; de ő polgárleány vala csak.

Aubert Estelle hamar kiléphetett volna ama homályos helyezésből, mellybe a' sors által tétetett, ha fülei nyitva állottak volna azon városnegyed *) bohó ifjai csábító szavaiknak, mellyekkel őt annyiszor kísértették azon házakban is, hova kézi munkáját hordá. Látván őt Páris utszájin könnyeden végig lépdelni, csinos, nyájas mosolygását ajkain, egyenes tekintetét, és hóna alatt tartani zöld kartonát, gyakran félre értették az emberek, 's felcserélék őt azon hetykékkal, kik dolog színe alatt járják a' házakat és bájaikat gyalán (verführerisch) árulják. De mihelyt a' mi szép csipke-igazitónénk első szóval illetették, azonnal feleletéből, tartásából, egész valójában látható kemény bátorságából tüstént észre vehető vala a' jó erkölcsű leány. Éppen nem lehetett látni, hogy egy szón vagy tréfáláson felindult volna; engedett ő alázatos sorsának, és csak azon jó erkölcsében kevélykedék, hogy minden kísértést kikerült, 's meg nem foghatá, miképpen bátorzkodnak mások egy szegénytől megvásárolni azt, mit csak szív adhat egyedül.

Estelle-nek gyakran volt köze három szomszédnéjával. Jó hire, érzékeny gondosága beteges atyja felől, ügyes varrónéi nevezetésege mintegy híressé tevék őt. Nem mult-el egy hét, hogy ne hivatott volna vagy Saint-Omer pénzváltóhoz angoly fátyolt igazítani, mellyet a' nagyságos asszony repesztett-el, midőn Boulogne erdejében kiszállott a' hintóból; vagy vicomte**) de Saluces-hez azon karcsipkéket igazítani, mellyeknek finom himzéseit de Malines módra szálas szélzettel valának készítve, elszakasztván azokat a' vicomtesse a' Dauphin-né (kir. örökös hercegné) palotájiban; vagy végre a' becsbiztoshoz kifehéritni és ujitni Dumont asszonyságnak tüll-nyakgallérjait, vagy leányának jaconet-pelerinjeit, mellyek mindennapi ékeségére szolgálnak.

Hanem Aubert Estelle-nek mindenkori elfogadtatása, mellyel az uri lak külön emeleteiben előztetett, gyakran

*) Városnegyed (quartier). Minden párisi bíróságban több fertály van, melly 3—5 utszából álló csoport házat foglal magában.

**) Vicomte a' grófság és báróság közötti méltóság.

változott, a' szerint, mint a' háztartás állott. Az első emeletben munkája mindig jól vétetett, helyes ára szerint becsültetett és mindenkor megnyeré munkájának 's fáradtságának illő jutalmát, a' mint t. i. Estelle kívánta. Léonia rendszerint jó Estellemnek nevezé őt 's iránta egyébkint se kérkedést, se feszes hangot nem mutatott. Nem így volt a' másodikban. Vicomtesse de Saluces gögös asszony létére kevéssé könnyelmű soha se láttszott avval megelégedni, mit a' fiatal munkásné hozott, kit hol k i s d e d e m hol s z i v e m n e k nevezett. Clorinde magát anyjánál nehezebbé kielégithetőnek, többet kívánónak mutatá: sokszor megnyittatá a' készséges Estellel munkáját, és majd mindig fizetés nélkül ment-el a' szegény leány. Mi a' harmadik emeletet illeti, ebben ugy szóllván éppen ugy fogadtaték, mint otthoni lakában. Dumont ur és hitvese kedveskedéssel, Estelle viseletének dicsérésével előzik-meg őt. Emma főkép nem győző elegendően csudálni bájos szomszédnéja munkájának tökélyeit; kezét szorítá, és örömet megölelte volna, ha nem fél vala, hogy az Leonnak, törvénytánuoló öccsének, tüzes fejébe mehet, ki a' csipke igazítóné iránt tiszteleten épült hajlandóságot érze, és a' mit ő az által semmiképp se titkolhatott és fojthatott-el magában.

(Folytatás-következik.)

II. ORSZÁG ISMERTETÉS.

É l e s k ö. (Folytatás.)

E' vár eredetéről semmi bizonyost se tudhatni, még csak valami rege sincs felőle divatban. Hogy régi lehet, kétséget se szenved; az ország határán, 's a' bér cz belsejébe rejtett helyzetének, ugy látszik, a' hajdani korban inkább valamelly tolvajfészek, mint határerőségi rendeltetése lehetett. — Nem igen derék megerősítése, kivevén, mit annak segedelmére a' természet cselekedett, 's minden hadakozási nevezetesség hijánya bizonyítani látszik, hogy az ellenséget inkább távoztatá-el falaitól rejtevényes fekvése, hogy sem védőjeinek vitézsége. Viszontagságai felől csak annyit tudhattunk-meg, hogy Éleskö-is valamint egyéb szomszédjainak legtöbbike, 1705-ben Ocskay-tól vezérlett Rákóczy csapatjai által elfoglaltatott, 's csak 1707-ben vétetett vissza.

Három századnál tovább e' vár, környékévelegyütt, — melly leginkább a' nyugoti vónaságban levő fenyves felé (Bur, Bux erdeje) terjed, 's e' helységeket — Sz. János, melly az urodalomnak nevét adta 's annak fő helye, Búr Sz. György, Búr Sz. Miklós, B. Sz. Péter, Kukló, Laksár-(Laxár)-Ujfalu, Székelyfalva (Szekula) és Závod — foglalja magában — egy hatalmas, de már az időfolyamba süllyedt nemzetségnek, melly magyar országnak sok derék leventát, és sok kormánytudós nagy férjfiakat nevelt, — a' Czobor bárók és grófok tulajdona volt; adjunk tehát itt egy kis helyet, ezen levelek feltett czélja szerint, ama híres nemzetség rövid rajzban elő adandó ősei sorának.

A' Czobor familiának legrégibb ősei, okleveli források hijja miatt, ismeretlenek, de még-is úgy látszik, régi gyökeres magyar eredetűek lehettek. — Szinte természetes, és azért könnyen megbocsátható lenne, ha talán valamelly dicséret-magasztaló Genealogus (nemzetség vizsgáló), kivált a' 16-dik századi szokás szerint ama gondolatra vemedett volna, hogy a' Czobor, vagy a' mint régibben nevezteték, Czubur nemzetség eredetét össze egyeztetné a' Nyitra püspöki várossal szomszédos, két csucsú, híres Czubur heggyel, melly köz vélemény szerint a' győzedelmesen elő nyomult Magyarok által Nyitra ostrománál a' Nagy Svatoplugnak elfogott fijától 's mindjárt e' hegyen egy fára felfüggesztett Zubur herczegtől vette nevezetét. — De, mivel semmikép sincs bebizonyítva amaz egybekötetés, mellyben eme majd fél évezereddel későbbben ismeretségbe jött familia ama heggyel, mellyet talán soha se birt, lehetett volna, hasztalan fáradság lenne tehát ilyen vélekedés felől tovább-is fürkészkedni, vagy csak ön magának tetsző véleményi feltételekkel (hypothesis) megelégedni. — E' nemzetségből legelsőbbben fordul az oklevelekben elő Jánosfalvai Czubur Miklós 1410-ben. Leánytestvére Éva, Szilágyi László nője, 's a' magyar országi híres kormányzónak Szilágyi Mihálynak anyja volt. — Amannak egyik unokája, Czobor Mihály, Ország nevű nádorispánnak kastélyosa levén Budán 's Csejthén, a' Hussziták ellen bebizonyított vitézségével ismerteté-meg magát, kiknek Schvech-

la nevű rémitő Vezéröket elfogá, 's az akkoriban kegyetlen hadi szokás szerint több egyéb pártosaival együtt vízbe fojtatta. Meg halt 1442. — János fijától, kit 1456-ban a' Törökök levágtak, két unokája lettek, u. m. Imre, Bodrogh megyei főispán 's 1494-ben Konstantinápolyban királyi követ, — és Márton. Ketten nyerték ők 1500-ban királyi adomány mellett Éleskő várát (Scharfenstein), 's azután olly módon osztozkodtak jószágukon, hogy az első Holics és Sasvár (Sassin, Schoszbereg) urodalmakat Czobor-Szent-Mihály várral, a' másik pedig az éleskői urodalmat Nagy Szombat körül fekvő némelly jószágokkal nyerné. Innen két ág származott. — Mártonnak csak egyetlen leánya volt, Felicitas, ki Pylisberger Farkas német hűshöz mene férjhez, 's ennek maradékai Czobor-Pylisperger nevet vettek-fel, de már a' másodszori nemzés szakában (generatio) magva szakadt a' férjfi ágnek, holott az asszonyi ivadék még sok ágazatokban virágzik. Czobor-Pylisperger János t. i. Gazba Borbála hitvesével csak egy fiút nemzett, Istvánt, ki örökös nélkül halt meg, és egy leányt Annát, ki 1578-ban Bay Mihályhoz, Dévénben Báthory kastélyosához ment férjhez, és ős anyja lett a' Keglevics familiának, minekutánna 1605-ben egyetlen leányát Zsuzsannát Keglevics János báró hitese társul vette. — Jánosnak leánytestvére, Czobor-Pylisperger Anna, Laki Bakits Péter bárónak első felesége volt, ennek egy fijától Páltól, és egy leányától Annától származnak leány ágról a' Bakitsiaknak már kihalt nemzetségén kívül a' Révay, Nádasdy, 's a' hasonlóan már elhunyt Osztrócsics és több más familiák. — — *(Végzet következik.)*

III. JELES MONDÁS.

1) Ritka kebel. Kevés az olly erős és hatalmas kebel, melly a' jót és nagyot mellék diszeitől koppasztva keresné, vizsgálná, szeretni tudná.

2) Virtus célja. Az erénynek ez a' fő vonatja: „Nem hirt, nem fényért boldogít, hanem hogy boldogítson.“

Vajda után közli T. Zs.

Gyönyörűség. — A' gyönyörűségnek minden nemei jó szagú virágok, mellyeknek illatját mértékletesen kell szivnunk, ha azt akarjuk, hogy kedvesek legyenek. A belard — Heloise.

IV. K Ö L T É S Z E T.

Vigasztalás a' távulból.

Árva távul lételünken
 Ne szomorkodj, édesem!
 Mert szerető hiv szivünken
 Az Ég segít kegyesen!
 Örökös kint, mély sebeket,
 Szivünk egykor nem érez,
 Sok álmatlan bús éjeket
 Távul létünk nem szerez.
 Nem érezünk nagy bánattal
 Majdan kinos gyötrődést,
 Nem bocsájtunk panaszlattal
 Szánkron csak jajt, és nyögést,
 Leteendi hiv színünk-is
 Egykor gyászos ruháját,
 Bágyadt halaván szivünk-is,
 Viszsza kapja rózsáját!
 Nem lesz rajtunk uralkodó
 A' kegyetlen zordon tél,
 Napjainkon komorkodó
 Nem lesz mindig az éjféli, —
 A' szép tavasz hozzánk eljön
 Szép kellemű arczával,
 És ohajtott napunk feljön
 Hét színű sugarával!

Ma bár előttünk a' világ
 Kietlen vadont téssen,
 Holnap nekünk egy kis virág
 Édent tehet egészen.
 Most csak a' nefelejts virág
 'S ég ő szerelem nálunk
 Kedves, 's az lesz minden fű 's ág,
 Lesz még olyan világunk.
 Akkor, a' most vad természet,
 Boldogság tempéje lesz,
 A' most halált leső élet
 Akkor vigság kertje lesz,
 Nyelvünk nem szóll panaszt 's nyögést,
 Bús gerlicze módjára,
 Szivünk sebén nem tesz növést,
 A' távullét határa. —

Ah! Kegyes ég! bétölttével
 Boldogítsd reményünket,
 A' Hymen szent kötelével
 Kösd össze hiv szivünket!!
 T. P.

V. VILÁGI TELEGRAF.

V e z u v. Május 28-tól fogva ezen hegynek tűzömlései ismét elkezdődtek. A' régi torkolaton (crater), melly a' mult februáriusi lávával egészen be volt temetve, új torkolat képződött, melly igen magasra hánynak köveket és hamut olly robbajjal, melly a' vidéken messze elhallatik. Keleti oldalán nyílt meg a' hegy; itten foly ki most a' tüzös láva La Torre dell' Annunciata felé, melly falut a' láva már igen gyakran elpusztította. Jún. 1-jén mintegy 1000 ember jött a' tűzömlést nézni, melly sokaság az éjnek egy részét a' torkolat szélén tölté; közöttök voltak a' toskánai nagyherczeg, a' bádeni özvegy nagyherczegné, és sok előkelő angolyok. A' lávafolyamtól 50 lépésnyire nyugvóhelyeket készítettek a' herczeg számára, mellyek körül enyhítő szerek állottak.

VI. K Ü L Ö N F É L E.

Muzsika ereje. Tudva van, milly csudaképpen hat szivünkre a' muzsika. Még a' legdurvább emberekben is bámulandó

foganatot szül gyakran. Pietro del Castelnovo egy olasz nemes, és Castelnovo birtokosa a 13-dik században nem csak jeles költő, hanem közönségesen csudált énekes volt; gyönyörű hangja lantjának hurjaitól kísérve mindenkit elbájolt. Egykor Roccamartinában ismerősei látogatásán levén vissza térése közben Vallogna melléki erdőben haramiáktól megtámadtaték. Elvették tőle lovát, pénzt, szóval mindenét; ingig levetköztetvén végre, meg-is akarák ölni. A' költő bizonyítván, hogy örömet meghal, csak engedjék-meg neki, hogy egyik dalját még egyszer elénekelhesse. Az utonállók meg egyeztek. Ekkor Pietro hevenyében egy versezetet költvén orozó gyilkosainak dicséretére, azt lantja mellett el-is énekelte. A' bájló kifejezések soha nem érzett lágy gerjedelmet szülének a' vadon erdő lakójiban, 's irtózatot tettök végbe hajtása iránt támadott gondolatokat egészen semmivé tevék. Nem csak meghagyák életét a' jeles eneklőnek, hanem lovával együtt mindenét vissza adták.

Rémítő beretválás. A' városában héti vásár alkalmával fel's alá ödöngött egy suhancz paraszt legény a' borbély-műhelyt keresvén, hogy magát megberetváltassa. Hosszas keresés után megáll egy ezüst mives boltja előtt, 's bekukkanva kérdi, megberetválnak e' őt itten. Az ezüstmives igen tréfás ember levén, beszóllítja a' legényt 's egy nagy tükör elejébe ültetvén, kendőt köt nyaka körül, 's állát derekasan szappanyozza; azután feltűrvén ingét kardot ránt, azt a' beretválandó háta megetterősen fente, úgy azonban, hogy amaz minden mozdulatát a' tükörben megláthatta. Miután a' mives két marokra fogta a' kardot, 's azt a' paraszt nyakának irányozva czélba vette, a' szegény megijedt suhancz látván a' tükörben hogy a' kard éle nyaka körül igen közel jár, rémültében felszökött a' székből, 's amugy szappanyozottan iramlott ki az ajtón segítség után kiáltván. A' vásárló tömeg bámult 's hangos hahotára fakadt, midőn a' tréfát megértette volna; — de a' szegény paraszt-legénnyel alig bírták elhithetni, hogy ez csupa tréfa volt. „De hiszem hallottam én már, úgy mond, hogy a' városokban sokféleképpen beretválják az embert, úgy hogy sokszor pórul-is járhat, fogadom-is, hogy ez volt az első de egyszersmind utolsó próbám.“

Visszás rejtvény. (Palindrom).

Olvass bár hátulról, akár kezdetemről,
Egyformán hangzom én bár mellyik végemről.
Régi nemzet vagyok a' birodalomban,
Sok hős Frank és Magyar hullott országomban.
Lakom hazádban-is, sőt testvér társában
Fő részt foglalok a' népség lajstromában.
Hajdani királyid ismervén szorgalmam
Behívtak, 's lett sok szép szabadság jutalmam.

Előbbi rejtvény: Virág.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiarcz 86. szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi urak utszája 612.
